

"סאות" אלכימיה

בבית ספר עתיד אלאהלייה, אום אל פחם

עיסאם אגבאריה*

ניסויים אטרקטיביים, ניסויי קסם, תחנות למשחקי כימיה, מצגות לתופעות כימיות, קישוטים ודברים רבים אחרים כבשו את חצר בית הספר. המלאכים חולצות הלבנות עם סמל הפרויקט הם שהפעילו את התחנות. סביבם התאספו תלמידים רבים מהתמחויות אחרות, שאלו שאלות, והכימאים ענו בכנות, בגאווה ובשמחת חיים שהתבטאה בבת צחוק מקסימה.

מטרות הפעילויות השונות היו לקרב את ציבור בית הספר (מורים, הנהלה, עובדים ותלמידים) למקצוע הכימיה ולהעמיק את הקשר הרגשי ואת אהבת המקצוע בקרב תלמידי הכימיה. לשם כך הם דאגו להפעלות בתחנות השונות, הבהירו את חשיבותו של נושא הכימיה בחיי היום יום, וכולם שרו "כל דבר - יש לו סודות, והכימיה חשובה לגילוי הנסתרות".

משחקי כימיה בהפסקה

ביוזמת צוות הכימיה בבית ספר אל-אהלייה התקיים ב-17 בפברואר 2011 פרויקט "סאות אל-כימיה" - "קול הכימיה", לרגל הכרזת שנת 2011 כשנת הכימיה הבינלאומית.

מדי יום חמישי התקיימו בהפסקות אירועים כימיים מגוונים בהפעלת התלמידים. חצר בית הספר הפכה למשך חצי שעה לפסטיבל אינטראקטיבי, שבו השתתפו כל התלמידים וממגמות שונות בכל אחת מהתחנות שהוקמו לצורך ההפעלה. פעילות זו חיזקה את האמון של התלמידים בתחום התמחות שלהם - כימיה, וכן גרמה להגברת אהבתם לתחום זה. כמו כן בלטה רוח העזרה ההדדית בין תלמידי ההתמחות בשכבות השונות: כיתות י, י"א וי"ב. התלמידים יצרו אווירה משפחתית, בשעה שכל הגילאים נרתמו למטרה אחת והיא הצלחת הפרויקט. המוטיבציה הייתה אדירה, והתלמידים הציעו יוזמות מעניינות ואטרקטיביות מאוד.

מנהל בית הספר, ד"ר סמיר מחאמיד, פרופ' חוסאם חאייק ועיסאם אגבאריה

* עיסאם אגבאריה, רכז כימיה בבית ספר תיכון אל אהלייה, אום אל פחם, הפעילות פותחה במסגרת קורס מורים מובילים לכימיה, מרכז המורים הארצי למורי הכימיה, מכון ויצמן

למימוש מטרת הפרויקט ובעזרת דוגמה אישית. ההנעה בוצעה בהנאה.

הפעילויות נעשו בתחנות קבועות. אחת התחנות המלהיבות והמושכות הייתה תחנת "צ'יד הכימיה" שבה התלמידים מתבקשים לצוד בחצים את האטומים המרכיבים את תרכובת היום, תרכובת שחלק מהניסויים קשורים אליה. במקביל שידרו בתחנת הרדיו את תכונותיה דרך מערכת הכריזה הבית ספרית ובליווי מצגת שהוקרנה בכל מסכי בית הספר. התלמידים הסתערו על תחנה זו, כי היא מקשרת בין משחק לידע. דוגמאות לתרכובות שהוצגו בתחנה זו: מים, מלח בישול, גלוקוז, פחמן דו חמצני ועוד.

פנינת הפרויקט "קול הכימיה" התקיימה ביום חמישי 3 במרץ 2011, כשהוזמן לבית הספר פרופ' חוסאם חאייק, אחד המדענים הצעירים המובלים בעולם, המדען שהמציא ופיתח את "האף האלקטרוני". הוא הרצה שתי הרצאות, האחת מול כל תלמידי הכימיה (100 תלמידים) מכל השכבות, והשנייה מול ציבור נכבד ממורי הכימיה שהגיעו ל"כנס הכימיה" בשעות אחר הצהריים של אותו היום.

לכנס הכימיה הראשון שארגן צוות הכימיה וחלוצי הכימיה, הוזמנו כל מורי הכימיה דוברי הערבית בארץ וכל המדריכים דוברי ערבית ועברית; הוזמנה ד"ר ניצה ברנע, המפמ"רית לכימיה היוצאת, כל חברי קורס מורים מובילים לכימיה שמתקיים במכון ויצמן ומרכזי הקורס מהמרכז הארצי למורי הכימיה במכון ויצמן.

משחקי כימיה בהפסקה

תלמידי ההתמחות, ובמיוחד תלמידי התמחות כימיה-תקשורת, פעלו לתיעוד הפעילויות בצילום תמונות וידאו וכתבת כתבות לפרסום; כולם התגייסו לטובת מטרה אחת.

ההכנות לפרויקט התחילו כשנפתחה שנת הכימיה הבינלאומית 2011. נבחרו נציגי הכימיה שקיבלו תואר "חלוץ" וזכו לתואר "חלוצי הכימיה = ריאוד אלכימיה". הללו נבחרו בבחירות מכל כיתות הכימיה, ומרגע בחירתם החלו לעבוד בחריצות וברוח מרוסמת לארגון הפעילויות ולחלוקת תפקידים. כל חלוץ היה בקשר מתמיד עם צוות הכימיה ועם תלמידי כיתתו. הפעילות הראשונה הייתה הכרזה על תחרות בניית הלוגו היפה שיתאים לפרויקט, ויכיל בתוכו את סמל בית הספר, את סמל שנת הכימיה הבינלאומית, ייצוג כימי וייצוג ל"קול הכימיה". מספר רב של תלמידים מכלל תלמידי בית הספר, וממגמות שונות, הגישו את העיצובים שלהם, ומתוכם נבחר אחד על ידי צוות שיפוט שהורכב לבחירת הלוגו (ראה לוגו בפתיחה של הכתבה).

במקביל הוכרזה תחרות שנייה לכלל התלמידים על חיבור משפט "סלוגן" לרדיו הכימיה. תלמידים רבים הגישו אמירות יפות ונהדרות שחלקן שימשו כמשפטי פתיחה וסיום בשידור הרדיו ב"קול הכימיה".

החלוצים עקבו אחרי כל ההתפתחויות של הפרויקט בתיאום ובשיתוף עם צוות הכימיה, עם הרכז, עיסאם אגבאריה, ועם המורה ראבעה מחאמיד; שני מורים שעבדו קשות ברוח חיובית ובמוטיבציה אדירה להפעלה ולהנעה של קבוצת התלמידים

רדיו בית הספר

לאחר מכן דיבר רכז הכימיה בבית הספר, עיסאם אגבאריה, שבירך את המורה ראבעה על עבודתה ועל השקעתה האדירה שתרמו להצלחת הפרויקט בכלל והכנס בפרט. עוד בירך עיסאם את המלאכים בעלי היוזמות; אותם תלמידים אשר פועלים במסירות, בהתעניינות, במוטיבציה כשהם מצוידים בכל הסופרלטיבים החיוביים שאפשר להוסיף.

שני תלמידים הקסימו את הקהל בקטע אמנותי מדהים שבו הם שרו בערבית ובעברית שיר "ראפ" על ביה"ס, הכימיה, המורים ויום הכימיה. ואז הוענקו תעודות הוקרה ותודה לפרפי חוסאם חאיק, לד"ר ניצה ברנע ולחלוצי הכימיה שמגיע להם כל טוב.

לסיום הכנס חלוצי הכימיה הביעו תודות וברכות והציגו סרטון סיכום לכל פעילויות הפרויקט עד כה, ואף הפתיעו את כולם בתעודות הוקרה מהודרות שהכינו למורי הכימיה שהובילו את הפרויקט.

צוות בית הספר ו"החלוצים"

הכנס התחיל בטקס חגיגי לכבוד שנת הכימיה. הודלקו נרות וזיקוקים סביב עוגה ענקית בדמות הטבלה המחזורית. סדר היום כלל: ברכה של מנהל בית הספר דר' סמיר מחאמיד, שבירך את האורחים, את היוזמה לפרויקט בכלל ואת הכנס בפרט. הוא הדגיש שהפעילויות הללו הן חלק מהפעילות הכללית של בית ספרית שבית הספר מקיים. לאחר מכן נתן פרופ' חוסאם חאיק הרצאה מקסימה על הגילוי של "האף האלקטרוני" ועל הכימיה של הננו-מולקולות. גילוי שיהפוך עולמות בתחום הרפואה בכלל ובטיפול במחלות הסרטן בפרט ושראוי לזכייה בפרס נובל לכימיה בשנים הקרובות. לבסוף ד"ר ניצה ברנע, מפמ"רית הכימיה לשעבר, הביעה את שמחתה העמוקה ואת התרגשותה הגדולה מהתכנית המוצלחת; היא בירכה את אנשי צוות הכימיה, ציינה לשבח את הצלחתם בהנעת התלמידים והביעה תקווה ל"העתקת" הפרויקט לכל בתי הספר.